

IN MEMORIAM

Profesor universitar dr.

Ion V. NEACȘU

(1939 - 2010)

Pentru întreaga colectivitate academică de la Facultatea de Biologie a Universității “Alexandru Ioan Cuza” din Iași, zilele de la mijlocul lunii august 2010 au adus una din cele mai neașteptate, mai cutremurătoare și mai triste vești, trecerea în eternitate a bunului nostru coleg și prieten, Profesor dr. Ion V. Neacșu.

Trecuseră doar două luni și jumătate de la împlinirea celor 71 de ani, vârstă care-l găsisese în plină activitate creatoare, participant activ la proiecte de cercetare științifică, cu articole științifice în diferite faze de finalizare, multe planuri în derulare și altele care își așteptau rândul, când moartea necruțătoare l-a smuls pentru totdeauna dintre noi.

Deși devenise moldovean autentic, atât prin locul de muncă și domiciliu, dar mai ales prin admirația pentru plaiurile și vocația cultural-științifică a Iașului, soarta a vrut ca în ultimile zile ale vieții să revină la obârșie, la locurile natale, de care își amintea și ne vorbea adesea cu nestăpânită admirație și vie emoție.

Firul vieții s-a curmat pe neașteptate, trecerea în neființă survenind în ziua de miercuri 18 august 2010 în jurul orei 10, în timp ce se întorcea singur de la casa părintească din Gruieri către locuința uneia din surorile sale din Dobriceni, în urma unui stupid accident, constând din dezechilibrare și cădere în albia betonată a pârâului Sarata, care traversează așezarea sa natală. Înormântarea a avut loc la Cimitirul Eternitatea din Iași, în ziua de sâmbătă, 21 august 2010.

Văzuse lumina zilei pe meleaguri vâlcene, la 28 mai 1939, în așezarea numită Gruieri, care aparținea comunei Dobriceni din raionul Horezu, regiunea Argeș, astăzi satul Dobriceni, comuna Stoenești, județul Vâlcea.

Părinții. Victor și Elena Neacșu l-au înscris la școala din Dobriceni pentru clasele primare, iar clasele V-VII le-a absolvit la școala din Bărbătești, raionul Horezu. Au urmat studiile medii, terminând în mod strălucit Liceul nr. 1 din Râmnicu Vâlcea, (1956), iar desăvârșirea pregătirii de naturalist s-a făcut în capitala culturală a Moldovei, absolvind cursurile Facultății de Biologie-Geografie, de la Universitatea “Al.I.Cuza” Iași, (1964). Format sub bagheta ilustrațiilor profesori ai vremii, care slujeau biologia românească ieșeană (Petre Jitariu, Olga Necrasov, Constantin Papp, Mihai Constantineanu, Zicman Feider ș.a.), Profesorul Ion Neacșu a devenit la rândul său un urmaș destoinic, care prin faptele sale a cinstit cum se cuvine memoria înaintașilor.

Având o temeinică pregătire biologică, și o cultură generală de remarcă, în fața proaspătului absolvent al primei universități moderne din România se deschidea o frumoasă perspectivă de cercetător științific și dascăl apreciat. Într-adevăr, după absolvire

colegul Ion Neacșu, funcționează doar câteva luni (noiembrie 1964 – februarie 1965) ca profesor de biologie la Școala generală din Agigea – Constanța, după care își începe prodigioasa carieră de cercetător științific, în urma transferului la Stațiunea de Cercetări Marine “Prof. Ioan Borcea” Agigea Constanța, Laboratorul de fiziologia animalelor marine, unde va funcționa până la desființarea unității, la 1.09.1970.

Acest eveniment avea să-l marcheze în mod dureros, ca de altfel pe toți colegii de la Agigea. Cu toate acestea, tăria de caracter, pregătirea profesională de excepție și harul de cercetător cu care era înzestrat l-au ajutat și nu a cedat. Distinsul Profesor Gheorghe Mustață, unul din decanii facultății de Biologie în vremurile de după 1989 îl caracteriza pe Ion Neacșu astfel: *”avea sădit în sufletul său focul sacru al cercetării științifice și spiritul de la Agigea, întronat de ctitorul Stațiunii, profesorul Ioan Borcea”*

Revenit în Iași la recomandarea Profesorului Petre Jitariu, magistrul care îi va fi și conducător de doctorat, colegul Neacșu Ion regăsește cu adâncă emoție locurile și mireasma de tei din studenție și devine pentru mai bine de două decenii cercetător științific gradul III la Centrul de Cercetări Biologice Iași, Laboratorul de Biologia membranelor celulare (1.08.1970 – 12.10.1990) și apoi cercetător științific principal gradul II la Institutul de Cercetări Biologice Iași, Laboratorul de Biologie celulară, în perioada 12.10.1990-1.10.1994. Este perioada în care devine Doctor în Biologie (1984), la Universitatea “Al.I.Cuza” din Iași, cu teza *”Acțiunea unor ioni și a unor agenți organici asupra proprietăților electrice ale membranei celulare”*, sub conducerea științifică a Acad. Prof. Petre Jitariu. Această lucrare-eveniment, cât și numeroasele articole științifice publicate în domeniul biologiei membranelor celulare, prin profunzimea concluziilor și originalitatea rezultatelor îi motivau admirația adesea exprimată a Profesorului îndrumător, dar și a colaboratorilor, din care amintim cercetătorii: Margareta și Valer Crăciun, Pincu Rotinberg, Ștefan Agrigoroaei, precum și profesorii Gh. Dimitriu, Vasile Hefco ș.a.

Anul 1990 marchează debutul activității didactice a colegului Ion Neacșu, pentru început pe un post de conferențiar asociat la Facultatea de Biologie a Universității “Alexandru Ioan Cuza” Iași, disciplina de Biologie celulară și moleculară (oct.1990 – oct.1994), apoi conferențiar și Profesor universitar la aceeași facultate, titular atât la disciplina de Biologie celulară și moleculară, cât și la cea de Biofizică: 18.02.2000 – 1.10.2005. Și de această dată, colegul Neacșu a impresionat la modul real prin maniera cu care a reușit să se integreze în cadrul învățământului academic. Profesorul Gheorghe Mustață notează în legătură cu acest aspect următoarele: *„numai un om cu o vastă cultură biologică, numai un cercetător format și ancorat în domeniu putea să preia din mers cursul de Biologie celulară și să-l predea la o înaltă ținută academică. A fost specialistul care a salvat Facultatea de Biologie în momentul de criză provocat de dispariția regretatului Profesor Gheorghe Dimitriu. Înzestrat fiind cu un har didactic bine nuanțat, colegul Ion Neacșu a reușit să preia apoi și cursul de Biofizică, rămas descoperit după dispariția prematură a colegului Profesor Mihai Isac. Din nou colegul Ion Neacșu a făcut servicii Facultății de Biologie, care trebuie să-i fie recunoscătoare”*. Deși arăta uscățiv și adesea lipsit de energie, avea o vitalitate ieșită din comun. Nu era simplu să elaborezi și să predai două cursuri foarte importante și să participi nemijlocit la pregătirea lucrărilor practice la serii mari de studenți, concomitent cu efectuarea de cercetări contractuale, finalizate cu zeci de articole științifice publicate. La toate acestea se adaugă implicarea Profesorului în elaborarea în premieră și predarea unor cursuri la secțiile de Master ale Facultății de Biologie: *Mecanisme moleculare ale comunicării celulare; Culturi de celule animale în biotehnologii; Biologia moleculară a ciclului celular ș.a.*

Și-ar fi dorit mult să dispună de răgazul necesar pentru a împărtăși aceste cunoștințe moderne la cât mai multe serii de studenți. Din păcate, scadența care ne urmărește pe toți a venit și începând cu luna octombrie 2005, Profesorul Ion Neacșu a devenit pensionar, statut la care refuza cu înverșunare să se acomodeze. Simțea că mai poate fi de folos cercetărilor de biologie, în special cele privind substanțele biologic active. De aceea nu a ezitat nici un moment atunci când i s-a oferit un post de cercetător științific gr. I la Centrul de Cercetări pentru Oenologie al Filialei Iași a Academiei Române (1.01.2006 – 18 august 2010).

Această nouă provocare a vieții sale i-a conturat și mai pregnant personalitatea. Fiind un bun coleg, cu har de la Dumnezeu pentru cercetare, Profesorul Ion Neacșu stăpâna tainele lucrului în echipă, astfel încât să poată depăși și cele mai grele încercări. S-a acomodat rapid și în noul colectiv de cercetare. Regăsirea și colaborarea cu vechiul său coleg și prieten Cristinel Zănoagă, cât și cunoștințele sale de autentic „om de laborator”, i-au oferit Profesorului Ion Neacșu posibilitatea de a-și pune în valoare calitățile de iscusit „căutător în cifre”, pentru a scoate la iveală surprinzătoare interpretări și teoretizări originale. Așa se face că în nici cinci ani de activitate, colegul Neacșu se regăsește în calitate de participant în peste șapte proiecte de cercetare din planul Centrului de Cercetări pentru Oenologie Iași, iar în acest răstimp, lista sa de lucrări științifice publicate s-a îmbogățit cu încă 52 de titluri, cu cinci dintre acestea prezentându-se la Congresele Internaționale ale Viei și Vinului, ținute la Budapesta, Ungaria în 2007 și Verona, Italia în 2008.

Un mare profesor spunea că, *„după timp omul este muritor, dar după suflet este nemuritor. Noi citim în sufletul său prin intermediul operei sale, pentru că în opera sa el pune o bună parte din sufletul său”*. Din acest punct de vedere, profesorul Ion Neacșu a produs o operă științifică și didactică la care poate mulți se vor opri să o înțeleagă și să o valorifice. Un bilanț făcut cu doi ani înaintea zilei fatidice de 18 august 2010 arăta un număr total de 375 articole publicate, din care 80 în revistele Academiei Române și 27 articole publicate în străinătate. Se mai adăugau 7 cărți (monografii și manuale), din care una publicată în străinătate și 7 brevete de invenție.

O analiză tematică a acestei opere dezvăluie dorința vie a autorului de a-și lărgi în permanență aria de cunoaștere, maniera iscoditoare în dialogul său cu viul și disponibilitatea sa neobosită de a se poziționa în slujba binelui. Dovadă stau lucrările sale din domenii ca: biologie celulară și moleculară, biofizică, procese de permeabilitate membranară (transport pasiv și activ, pompe ionice); potențial de membrană, potențial redox, procese ale ciclului celular, procese de metabolism intermediar și energetic, fiziologia celulară a animalelor acvatice, osmoreglare, procese celulare implicate în acvacultură, efecte citostatice, antitumorale, hepatoprotectoare, hipocolesterolemiant și antialcoolice ale unor extracte vegetale și produși biologic activi.

Ca recunoaștere a unor asemenea merite științifice, profesorul Ion Neacșu a fost membru în 9 societăți științifice din România și 4 societăți științifice internaționale și membru în colectivul de redacție la 4 reviste științifice din România și o revistă din străinătate. Toate aceste semne de recunoaștere sunt merite care îi luminează în primul rând chipul Profesorului, dar revărsau fără îndoială o aură de mândrie și asupra întregii comunități academice ieșene și în ultimă instanță asupra biologiei românești în ansamblu.

El a plecat fizic dintre noi, dar a rămas cu sufletul său nobil aici, prin tot ce a creat. Colegul nostru Ion Neacșu – omul nu era o ființă clădită pentru a atrage atenția de la distanță. Profesorul Gheorghe Mustață îl vede ca pe: *„un om discret, liniștit și plăcut, cu un suflet deosebit, care putea trece pe lângă tine tiptil, neobservat, dar dacă te opreai și îl întrerupeai și pe el din gândurile și visele sale simțea cum se aprinde în el o flacără vie și*

începea să-și etaleze trăirile și preocupările, iar dialogul se transforma într-o confesiune de toată lauda". Adesea, zăbovea cu „bună dimineța” pentru câteva momente lăsând să transpară nevoia de a-și descreți un pic fruntea cu o „vorbă de duh”. Știa că nu-l las mult să aștepte și după ce-i îndeplineam dorința, pleca mulțumindu-mi că l-am ajutat să-și încarce bateriile pentru tot restul zilei.

Structura sa sufletească îl făcea un bun partener în toate împrejurările. Nu l-am auzit vreodată pe colegul Ion Neacșu folosind vorbe mai „tari” la adresa cuiva. Este greu să nu-l preferi ca exemplu pentru modul cum se exprima la adresa colaboratorilor, cum suferea la cel mai mic insucces al acestora și cât de bucuros era dacă reușea să-i ajute de fiecare dată, atât pe Cristi Câmpeanu, cât și pe Călin Maniu sau Lucian Fusu.

Și-a iubit nemăsurat și până la suferință familia, căreia i-a sacrificat atât cât a putut și a avut. Vorbea cu vădită emoție și compasiune despre surorile sale, despre soție, doamna Livia, precum și despre cele două nepoate, ambele profesoare de Biologie, Carmen de la Liceul „Dimitrie Cantemir” din Iași și Adela de la Școala din Dobriceni.

Cred în final că ne-ar onora efortul de a-i păstra în inimi imaginea de bonom și pilda luminoasă a Profesorului Ion Neacșu, pe care el ni le-a dăruit cât a fost alături de noi și care poate ne zâmbește acum dintr-o altă lume mai bună poate, încercând să ne alinte cu o zicală sau cu o glumă de pe meleagurile vâlcene.

Prof. univ. dr. Costică MISĂILĂ
Facultatea de Biologie
Universitatea „Alexandru Ioan Cuza”
Iași

20.01.2011